

Sygn. akt III Ca 285/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek (spr.)

Sędzia SO Lucyna Morys-Magiera

Sędzia SO Roman Troll

Protokolant Aldona Kocięcka

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2018 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa A. Z.

przeciwko V. L. Towarzystwu (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Wodzisławiu Śląskim

z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt I C 355/17

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Wodzisławiu Śląskim do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

SSO Roman Troll SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys-Magiera

Sygn. akt III Ca 285/18

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim w wyroku z dnia 4 12 2017r. zasądził od pozwanej V. L. Towarzystwa (...) S.A. V. (...) w W. kwotę 9.048,60zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

W ustalonym stanie faktycznym w motywach rozstrzygnięcia przywołując treść regulacji art. 3 i 12 ustawy z dnia 23 08 2007r. (Dz.U. 2017r., poz. 2070 t.j.)

o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym podkreślił, iż praktyki rynkowe wprowadzające w błąd to takie zachowania, które przejawiają

się w braku udzielenia konsumentowi istotnych informacji niezbędnych

do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej umowy. Uznał, iż powód przed zawarciem umowy nie został w sposób jasny i jednoznaczny poinformowany

o wszystkich istotnych kwestiach dotyczących zawieranej umowy, jak i wysokości, sposobu pobierania i naliczania opłat związanych

z zarządzeniem, wysokości i sposoby wyliczenia świadczenia wykupu, szczególnie w sytuacji rozwiązania umowy po upływie 5 lat, a przed upływem okresu, na jaki umowa została zawarta. Następnie przywołując regulację art. 385¹ k.c. stwierdził, iż niezależnie, od tego że pozwany dopuścił się nieuczciwych praktyk, postanowienia OWU umożliwiające potrącenie znacznej części kwoty wypłacanej powodowi, na rzecz pozwanego, stanowią postanowienia kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta. W konsekwencji powyższego uznał, że niedozwolone postanowienia umowne nie wiążą powoda, co uzasadniało uwzględnienie żądania powoda w całości. Wskazał, iż niezależnie od abuzywności klauzul umownych podstawą zasądzenia zwrotu pełnej kwoty wypłaconych składek pomniejszonych o wypłacone świadczenie wykupu jest art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

O należnych powodowi od pozwanej odsetkach za opóźnienie w spełnieniu świadczenia orzekł stosując regulację art. 481 § 1 i 2 k.c., a o kosztach procesu na podstawie art. 98 k.p.c.

Orzeczenie zaskarżyła **pozwana V. L. Towarzystwo (...)** w W., która wnosila o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zarzuciła, że przy ferowaniu orzeczenia naruszono regulacje:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego, dokonana z przekroczeniem granic swobodnej oceny dowodów oraz dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, a co za tym idzie sprzeczność ustaleń Sądu I instancji z zebranim w przedmiotowej sprawie materiałem dowodowym, tj.
- błędne ustalenie, że przedstawiciel pozwanego podczas zawierania z powodem umowy wprowadził go w błąd przez zaniechanie przekazania mu w sposób jasny jednoznaczny, błędne stwierdzenie, że OWU były sformułowane w sposób skomplikowany i niejasny, błędne stwierdzenie, że powód nie otrzymał przed zawarciem umowy OWU oraz innych istotnych dokumentów, podczas gdy prawidłowa analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów oraz zeznań zarówno powoda jak i świadka prowadzi do odmiennego wniosku;
- błędne ustalenie, że postanowienia regulujące sposób wyliczenia Świadczenia Wykupu nie określają głównego świadczenia stron oraz błędne ustalenie, że w sprawie zachodzą okoliczności świadczące o tym, że stosowanie postanowień umowy ubezpieczenia łączącej strony, regulujących sposób wyliczenia Świadczenia Wykupu, naruszało rażąco interesy powoda i kształtowało jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami;
- art. 12 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 4 ust. 1,2,5 oraz art. 5 i 6 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym poprzez ich zastosowanie i stwierdzenie nieważności zawartej pomiędzy stronami umowy z powodu wprowadzenia powoda w błąd, podczas gdy nie sposób przyjąć, iż pozwana wprowadziła powoda w błąd;
- art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym poprzez jego zastosowanie i przyjęcie, że przepis ten, pomimo że jest przepisem proceduralnym może stanowić podstawę do stwierdzenia nieważności umowy, podczas gdy podstawa stwierdzenia owej nieważności musi wynikać z przepisu prawa materialnego, który przewiduje skutek nieważności;

- art. 3,4,5 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym poprzez jego zastosowanie, podczas gdy nie sposób uznać za nieuczciwą praktykę rynkową zachowanie pozwanego, które nie było sprzeczne z dobrymi obyczajami, nie zniekształcało zachowania powoda jako przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy, nie wprowadzało w błąd, który to spowodował zawarcie przez powoda umowy z pozwaną;
- art. 385⁽¹⁾§ 1 zdanie drugie k.c. dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 04 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich oraz art. 805 § 1 k.c. poprzez nieuwzględnienie, że zgodnie z umową ubezpieczenia zawartą pomiędzy pozwaną a powodem, wypłata przez pozwaną wartości Polisy stanowi jedno z głównych świadczeń stron umowy ubezpieczenia, a co za tym idzie – nieuwzględnienie, że postanowienia umowy ubezpieczenia regulujące wysokość tego świadczenia nie podlegają kontroli na podstawie art. 385⁽¹⁾§ 1 k.c.;
- art. 385¹ § 1 k.c. przez przyjęcie, że postanowienia umowy ubezpieczenia, regulujące sposobu wyliczenia Świadczenia Wykupu stanowią niedozwolone postanowienia umowne, pomimo że żadne okoliczności niniejszej sprawy nie wskazywały, iż kształtowały one obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W uzasadnieniu między innymi podniosła zarzut przedawnienia wskazując, iż roszczenia wynikające z obowiązku wzajemnego zwrotu świadczeń w przypadku unieważnienia umowy w ocenie strony pozwanej przedawnia się po upływie 3 lat od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia tj. od dnia 30 11 2009r. Podkreśliła także, iż OWU zawierają rozdział zatytułowany (...) (§ 25), gdzie w ust. 1 zawartej jest postanowienie, że ubezpieczyciel nie daje jakichkolwiek gwarancji co do Wartości Rachunku oraz wysokości świadczeń, których kwota związana jest z wartością Jednostek Funduszy Inwestycyjnych.

W odpowiedzi na apelację **powód A. Z.** wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie na jej rzecz od pozwanej zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód w pozwie żądał zasądzenia na jego rzecz od pozwanej kwoty 9.048,60zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. do dnia zapłaty **ewentualnie** zasądzenia na jego rzecz od pozwanej kwoty 5.951,41zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu.

W przypadku pierwszego żądania domagał się stwierdzenia nieważności umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniem kapitałowym zawartej pomiędzy stronami w dniu 30 11 2009r. oraz twierdził,

że zawierając umowę został wprowadzony w błąd w rozumieniu ustawy

z dnia 23 08 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (tekst jednolity Dz.U. 2017r. poz. 2070), co stosownie do regulacji art. 12 ust. 1 pkt 4 tej ustawy rodzi po jego stronie uprawnienie do żądania stwierdzenia przez sąd nieważności tej umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń oraz że sposób ustalania opłaty likwidacyjnej i opłaty wykupu „bez wątpienia sprzeciwia się zasadom współżycia społecznego w wywołuje sankcję nieważności na podstawie art. 58 k.c. i winno stanowić samodzielną podstawę, to jest stwierdzenia”.

W odniesieniu do drugiego z żądań domagał się, uznania za bezskuteczne postanowień § 23 ust. 5 OWU i załącznika nr 1 OWU wraz zamieszczoną tam tabelą, jako niedozwolonych, gdyż zapisy te stanowią rzeczywiście ukrytą opłatę likwidacyjną i zarówno warunki jej pobierania, jak i jej wysokość nie były z nim uzgodnione indywidualnie i nie wiążą go, ponieważ kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny

z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy.

W toku postępowania powód - w piśmie procesowym z dnia 10 08 2017r. (k. 208 akt) - doprecyzował, a właściwie zmodyfikował powództwo wnosząc o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kwoty 9.048,60zł

z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. do dnia zapłaty „z uwagi na okoliczność, iż zawarcie umowy miało na celu obejście prawa (art. 58 k.c.) **ewentualnie** zasądzenie tych samych świadczeń i unieważnienie umowy „z uwagi na stosowanie przez pozwaną nieuczciwe praktyki rynkowe poprzez wprowadzenie powoda w błąd, w myśl art. 12 w związku z art. 4 ust. 1 i 2, art. 5 i 6 ustawy z dnia 23 08 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (tekst jednolity Dz.U. 2017r. poz. 2070).

W kontekście powyższego powód dochodzi zatem w sprawie trzech odrębnych roszczeń opartych na trzech odrębnych podstawach prawnych powiązanych węzłami ewentualności, tj. dochodzi zasądzenia kwoty 9.048,60zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. z uwagi na nieważność umowy z mocy prawa (art. 58 k.c.) **ewentualnie** stwierdzenia przez sąd nieważności umowy i zasądzenia kwoty 9.048,60zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. z uwagi na stosowane przez pozwaną nieuczciwe praktyki rynkowe (art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia z dnia 23 08 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym) **ewentualnie** zasądzenie kwoty 5.951,41zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r. (art. 385§ 1 k.c.).

Tak skonstruowane powództwo kumulowało w sobie trzy roszczenia i nakładało na Sąd Rejonowy obowiązek rozpoznania ich

po kolei, a w przypadku nie uwzględnienia pierwszego z nich nakładało na niego obowiązek wyrzeczenia o jego oddaleniu i dopiero następnie rozpoznanie kolejnego i wyrzeczeniu o jego zasadności itd.

Sąd Rejonowy ferując zaskarżony wyrok w żaden sposób

nie odniósł do wskazanego powyżej roszczenia zasądzenia od pozwanej

na rzecz powoda kwoty 9.048,60zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

od dnia 11 11 2016r. - z uwagi na nieważność umowy w świetle regulacji art. 58 k.c. (nie orzekł o jego zasadności - w sentencji brak wyrzeczenia

i nie ustosunkował się do niego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku).

Dlatego już tylko z tego powodu istota sprawy nie została rozpoznana, co skutkowało koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Niezależnie od tego ferując zaskarżony wyrok i uznając, że przy zawarciu umowy pozwana stosowała nieuczciwe praktyki rynkowe - w rozumieniu ustawy z dnia 23 08 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym - umknęło jego uwadze, że stosownie do regulacji art. 12 ust. 1 pkt 4 tej ustawy ich stosowanie nie prowadzi automatycznie do nieważności umowy a jedynie rodzi po stronie konsumenta roszczenie „o unieważnienie umowy z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń”.

W kontekście tej regulacji zasądzenie na rzecz powoda dochodzonych świadczeń z tytułu wzajemnego zwrotu świadczeń zostało zatem uzależnione od wcześniejszego unieważnienia przez sąd umowy (jej unicestwienia przez sąd), co powinno było znaleźć w sentencji wyroku swój formalny jednoznaczny wyraz w postaci wyrzeczenia o unieważnieniu zawrtej przez strony umowy, czego także nie uczyniono.

W następstwie tego umowa ta w dalszym ciągu obowiązuje i tym samym brak było podstaw do zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda

wskazanych w zaskarżonym wyroku świadczeń.

Brak tego rozstrzygnięcia powoduje to, że także w tej części istota sprawy nie została rozpoznana (powód domagał się unieważnienia umowy) co dodatkowo przemawiało za koniecznością uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Reasumując zaskarżony wyrok jest wadliwy i dlatego apelację pozwanej jako uzasadnioną uwzględniono orzekając jak w sentencji na mocy regulacji art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę uwzględni zawartą powyżej ocenę prawną i ferując ponownie wyrok orzeknie o zasadności dochodzonych roszczeń we wskazanym powyżej porządku i w podany tam sposób.

Weźmie przy tym także pod uwagę, że w przypadku trzeciego

ze wskazanych powyżej roszczeń, powód dochodził zapłaty kwoty 5.951,41zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 11 2016r., co stosownie do regulacji art. 321 § 1 k.p.c. wiąże sąd.

SSO Roman Trol SSO Leszek Dąbek SSO Lucyna Morys-Magiera